

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

СТАНОВИЩЕ

от проф., д.ю.н. Методи Марков Марков за дисертационния труд на Димитър Иванов Стоянов на тема „Придобивният способ по чл.78 от Закона за собствеността“ за получаване на образователна и научна степен „Доктор“ по Гражданско и семейно право (научно направление 3.6 Право)

1. Димитър Стоянов е завършил юридическия факултет на СУ „Св.Кл.Охридски“, през 2012г. От 2013г. е зачислен като докторант по гражданско и семейно право в Нов български университет. През време на докторантурата е водил упражнения по гражданско право, вещно право, семейно право и наследствено право. Работил е като програмен консултант към Департамент „Право“. Отчислен е с право на защита, а междувременно е завършил и специализация по австрийско частно право.

2. Представеният за рецензиране труд е първото монографично изследване в българската правна доктрина на придобивния способ по чл.78 ЗС. Това обстоятелство не кореспондира с голлямото значение на този придобивен способ в оборота с движими вещи. В труда се прави богат сравнителноправен преглед на придобиването на движими вещи от добросъвестен владеец. Разглежда се в критичен план богатата съдебна практика.

Дисертационният труд е в обем от 493 страници и съдържа: заглавна страница, съдържание, увод, изложение, развито в четири глави, а те от своя страна - в параграфи и точки; заключение, съдържащо резюме на получените резултати и предложенията de lege ferenda, и библиография, с което отговаря на изискванията на чл.27 ППЗРАСРБ.

Заслужава да се отбележи значителният брой използвани произведения, като само чуждестранните са около 1-0.

Авторефератът отразява основните научни и научно-приложни приноси. Авторът има четири публикации и доклади, които са по темата на дисертацията.

3. В първата глава се изследват функциите и развитието на този придобивен способ. В основата му се откроява идеята за защита на доверието при разрешаване на конфликта между интереса на собственика и този на добросъвестния владеец. В исторически план интерес представлява проследяването на развитието на уредбата и разбиранията по въпроса, като се започне от римското право, познаващо няколко отделни изключения от принципа „*melio dat plus iuris...*“. Особено ценно е изложението относно генезиса на института в германското право, доколкото по традиция произходът на правилото се свързва с френското право. Подлага се на критика едно по-съвременно разбиране за придобиването като тристранно отношение. Разгледани са в сравнителноправен план типологичните модели за разрешаване на конфликтна интереси: защита на интереса на собственика, защита на интереса на приобретателя и разнообразните междинни решения.

Втората глава от дисертационния труд е посветена на приложното поле на правилото на чл.78 ЗС. Разгледани са няколко особени категории вещи, при някои от които придобиването на това основание е неприложимо – например енергиите, съвкупностите, извадените от гражданския оборот вещи, вещите, за прехвърлянето на които законът изисква нотариално заверена форма за действителност на сделките. По-нататък се разглежда и въпросът за приложимостта на придобивния способ към имуществените субективни права. Направен е задълбочен анализ на правилото на алинея втора, касаещо откраднатите и изгубените вещи. Проследява се развитието на уреденото от това правило изключение – когато вещта е придобита от държавно или общинско предприятие.

В третата глава от работата се анализират елементите на фактическия състав по чл.78 ЗС. Не може да се сподели вярването, че изискването прехвърлителят да не е собственик има значението на самостоятелен елемент на състава. Това е просто пречка прехвърлителят акт да породи вещното си действие. Разглеждат се хипотези на

предаване на фактическата власт и чрез трето лице, различно от предишния владделец, включително и чрез представител. Заслужава по-подробен анализ въпросът дали изискването „праволателят“ да не е собственик трябва да е налице при сключване на сделката или при предаване на владението, или и към двата момента кумулативно. Излагат се аргументи в подкрепа на разбирането, че делбата може да бъде правно основание по смисъла на чл.78 ЗС. Внимание заслужава и казаното по въпроса за преквърлянето на собствеността върху даденото като капаро. След анализа на фактическия състав се правят някои отграничения от други придобивни основания. По този повод се поставя въпросът за наличието на обща презумпция за добросъвестност в гражданското право, по който авторът изразява оригинална позиция.

В четвъртата глава от дисертацията се изяснява правната същност на придобивния спозоб по чл.78 ЗС. Разглеждани са различните теории, обясняващи тази същност. Разглеждани са и правилата за придобиване на движими вещи, предложени от ЮНИДРОА и в Общата референтна рамка.

4. Приносите, които се съдържат в рецензирания труд могат да се очертаят по-общо по следния начин.

Трудът е първото монографично изследване на темата у нас. Изложението показва, че авторът познава изключително добре материята. Сравнителноправните бележки по отделни въпроси показват задълбоченото изследване, проведено от автора, на редица чуждестранни законодателства, доктрина и съдебна практика.

Могат да се отбележат следните по-конкретни приноси:

С подчертано познавателно значение е изложението относно историческото развитие на идеите за разрешаване на конфликта собственик-добросъвестен владделец.

Обоснованият извод, че в приложното поле на правилото на чл.78 ЗС се включват и бланковите ценни книги а заповед. Същевременно се подчертава, че различни удостоверителни документи не могат да се квалифицират като ценни книги на пръв поглед.

С особено значение е анализът на приложимостта на чл.78 ЗС по отношение на паричните знаци, различните платежни инструменти, както и финансовите обезпечения.

С приносен характер са изложените аргументи в подкрепа на разбирането, че заложеното право може да бъде придобито на основание чл.78 ЗС. Основателно авторът приема, че искът по чл.157, ал.3 ЗЗД няма характер на владелчески иск, понеже с него се защитава нарушено право.

Съпоставителният анализ на придобивните способи по чл.78, ал.2 и по чл.91 ЗС – относно придобиването на открито съкровище.

Тезата на автора, че искът по чл.78, ал.2 ЗС има специален характер по отношение ревандикационния иск по чл.108 ЗС, както и аргументите в подкрепа на разбирането, че установеният тригодишен срок за предявяването на този иск е преклузивен.

Заслужава подкрепа разбирането, застъпено в дисертационния труд, че осъществяването на фактическия състав на чл.78 ЗС изключва наличието на добросъвестно владение по смисъла на чл.70 ЗС.

При съпоставката с хипотезата на разпореждане с наследствена вещ при условията на чл.76 ЗН се обосновава изводът, че третото лице не може да се позове на чл.78 ЗС.

Анализът на пречката за придобиване, изразяваща се в относителна недействителност на правното основание.

Интерес представляват аргументите в подкрепа на виждането, че оповестителното действие на вписването в регистъра на особените залози е пречка за придобиване на вещта по чл.78 ЗС.

С приносен характер е съпоставката между некоего по чл.471 ТЗ и чл.78, ал.2 ЗС.

Обосноващите предложения *de lege ferenda*, като например ограничението по чл.78, ал.2 да не се прилага във всички случаи, когато вещта е придобита от търговец в кръга на неговата дейност.

5. Към работата могат да бъдат направени и някои бележки.

Някои дискусийни въпроси са избегнати от автора. Така например, в литературата са застъпени различни виждания относно възмездния характер на спонсорството.

При анализа на правилото на чл.24, ал.5 СК авторът приема, че там е уреден един оригинален придобивен способ. Липсата на правоприметство обаче не е достатъчно основание за този извод, понеже фактическият състав изисква вещта да е общо притежание на съпрузите. Не бива да се забравя, че вещта е чужда за прехвърлителя, но

съедновременно е необходимо да бъде общо притежание на същото лице и неговия съпруг. Щом фактическият състав включва изискване за притежание на определено право, включително и от самия придобиващ, това придобиване има произведен характер според П. Венедиков, който неточно е цитиран в обратен смисъл.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд определено съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за негово приложение. Работата показва, че докторантът Димитър Стоянов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по гражданско и семейно право и притежава качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради горесъобщеното, давам своята положителна *оценка* за проведеното изследване и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Димитър Иванов Стоянов образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 3.6. Право.*

25.04. 2016 г.

Член на научното жури:

.....

(проф. М.Марков)